

Nr 226.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anvisande af särskildt rekryteringsbidrag för fyllande af 1913 års stater; gifven Stockholms slott den 10 april 1912.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att i likhet med föregående år från fjärde hufvudtiteln's allmänna besparingar må utbetalas ett extra rekryteringsbidrag för underlättande af manskapsrekryteringen till fyllande af nästkommande års stater.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF,

David Bergström.

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott den 10 april 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
BERGSTRÖM,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Ordinarie
rekryterings-
bidrag.

Departementschefen, statsrådet Bergström anförde härefter:
»Kostnaderna för manskapsrekryteringen vid armén hafva allt sedan
år 1901 beräknats till 50 kronor för hvarje antagen volontär med en
anställningstid af tre år, och det därför erforderliga beloppet har upp-
förts i de för Riksdagen framlagda beräkningarna af anslaget till aflö-
ning och rekrytering. Detta *ordinarie* rekryteringsbidrag, som alltså för
ett år uppgår till ⁶⁰/₃ kronor för hvarje i staterna uppfördt nummer,
utbetalas icke till truppförbanden för flera nummer, än som verk-
ligen under året blifvit besatta. För de öfriga numren besparas bidra-
get och ingår till fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

Detta ordinarie rekryteringsbidrag har emellertid småningom visat sig otillräckligt. I midten af år 1907 steg antalet vakanser till ej mindre än 3,845 eller till mer än en fjärdedel af sammanlagda manskapsstyrkan vid armén enligt 1908 års stater, och det visade sig allt svårare att på ett tillfredsställande sätt rekrytera manskapet vid arméns truppförband. På förslag af den för utredning rörande frågor angående volontärs- och underbefälsrekryteringen m. m. tillsatta s. k. volontärkommissionen och sedan samtliga arméfördelnings- och likställda chefer yttrat sig i ärendet, medgaf Kungl. Maj:t därför genom nådigt bref den 6 september 1907, att för underlättande af då pågående manskapsrekrytering vid armén finge utgå ett *extra* rekryteringsbidrag. Detta bidrag skulle beräknas efter 10 kronor för hvarje nummer, som till fyllande af manskapsnumerären — distinktionskorprals-, korprals- och vicekorpralsnummer däri inräknade — enligt 1908 års stater skulle besättas med nyan-skaffad volontär eller rekapitulant. Dessutom skulle beräknas *dels* 20 kronor för hvarje rekryt, med hvilken redan träffats eller komme att träffas tjänstafstal att gälla från och med den 1 november 1907 eller från senare tidpunkt i sådana fall, som omförmäldes i punkterna 3 och 8 a) i nådiga brefvet den 27 oktober 1905 angående bestämmelser i fråga om volontärs antagande och afskedande, *dels ock* likaledes 20 kronor för hvarje då (6 september 1907) anställd volontär, med hvilken under samma år utgående tjänstafstal förlängdes med minst två år, samt 10 kronor för dylik volontär, som inginge aftal om allenast ett års förlängd tjänstetid. I samma nådiga bref föreskrefs därjämte, att ifrågavarande medel skulle af arméförvaltningen förskottsvis, mot redovisningsskyldighet, utbetalas till vederbörande regements- och kårchefer, att dessa skulle äga att förfoga öfver medlen för därmed afsedt ändamål med iakttagande likväl, att så stor del som möjligt däraf måtte tillkomma det anställda manskapet, *samt att*, sedan erforderliga omkostnader blifvit bestridda, återstoden af det extra rekryteringsbidraget skulle, i den mån det lämpligen kunde ske, fördelas på det sätt, att vid samma truppförband rekryter och rekapitulanter, som anställts för lika lång tid, af de för rekryteringen anvisade ordinarie anslagsmedel och af det extra rekryteringsbidraget sammanlagdt erhöles sinsemellan lika belopp, hvars storlek skulle bestämmas i förhållande till anställningstidens längd och i intet fall finge öfverstiga 90 kronor.

Extra rekryteringsbidrag till fyllande af manskapsnumerären enligt 1908 års stater.

Då antalet vakanser i manskapsnumerären ännu den 15 mars 1908, trots medgifven förlängning i den eljest bestämda tiden för rekryteringen, uppgick till 3,246 och det på grund däraf syntes nödvändigt, att för fyllande af manskapsnumerären enligt 1909 års stater extra

Extra rekryteringsbidrag till fyllande af manskapsnumerären enligt 1909 års stater.

rekryteringsbidrag jämväl finge utgå under år 1908, aflät Kungl. Maj:t, på dåvarande departementschefens hemställan, proposition till 1908 års Riksdag om medgifvande, att därför erforderligt belopp skulle få utbetalas från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar. (Prop. nr 178.)

Under uttalande, att enligt Riksdagens förmenande åtgärder af helt annan art än den ifrågasatta vore af nöden för vinnande af en tillfredsställande rekrytering af manskapet vid armén, därvid särskildt frågan om beredande åt uttjänta militärer af civilanställning syntes vara att beakta, anmälde Riksdagen i skrifvelse den 1 juni 1908, att Riksdagen, med hänsyn till hvad i ämnet blifvit anfördt, icke ansett sig kunna under dåvarande förhållanden vägra sitt bifall till Kungl. Maj:ts berörda framställning och att Riksdagen alltså medgifvit, att, därest för underlättande af manskapsrekryteringen särskildt rekryteringsbidrag skulle behöfva anvisas under år 1908, därför erforderligt belopp finge utbetalas från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

I anledning häraf föreskref Kungl. Maj:t den 22 juli 1908, att tillfälligt extra rekryteringsbidrag finge utgå under år 1908 i enlighet med de grunder, som angifvits i ofvannämnda nådiga bref den 6 september 1907.

Extra rekryteringsbidrag till fyllande af manskapsnumerären enligt 1910 års stater.

Sedan Kungl. Maj:t för nedbringande af vakansernas antal medgifvit förlängning till den 1 april 1909 af den eljest bestämda tiden för manskapsrekryteringen till fyllande af 1909 års stater, hade antalet manskapsvakanser den 1 februari 1909 nedgått till 2,203, hvadan ställningen då var något förbättrad. Enligt hvad dåvarande chefen för landtförsvarsdepartementet anförde till statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 19 mars 1909, ansåg han emellertid, att den sålunda förbättrade ställningen vore att tillskrifva dels det extra rekryteringsbidraget samt de ökade löneförmåner, som det fast anställda manskapet och underbefälet från och med år 1908 fått tillträda, dels ock tryckta konjunkturer å den allmänna arbetsmarknaden. Dåvarande departementschefen instämde jämväl i den uttalade åsikten, att andra åtgärder borde vidtagas för en effektiv förbättring af manskapsrekryteringen, och erinrade om att denna fråga vore föremål för utredning. Men i likhet med samtliga arméfördelnings- och likställda chefer höll han för sannolikt, att det jämväl för fyllande af manskapsnumerären enligt 1910 års stater skulle visa sig nödvändigt att hafva tillgång till ett extra rekryteringsbidrag.

I enlighet härmed aflät också Kungl. Maj:t proposition till 1909 års Riksdag om medgifvande, att därför erforderligt belopp skulle få

utbetalas från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar. (Prop. nr 111.)

Under hänvisning till sitt föregående uttalande i ämnet anmälde Riksdagen i skrifvelse den 30 april 1909, att Riksdagen ej heller då ansett sig kunna vägra sitt bifall till Kungl. Maj:ts berörda framställning. Emellertid hade Riksdagen, som trots sig finna, att vid en del af arméns regementen rekryteringen i regel varit förenad med mindre svårigheter än vid andra, velat ifrågasätta, huruvida det icke vore ändamålsenligt, att förhöjning i rekryteringsbidrag endast utginge i den mån och vid de truppförband, där det visade sig vara förenadt med större svårighet att hålla manskapsnumerären uppe.

Med anledning häraf infordrades yttranden från samtliga arméfördelnings- och likställda chefer, huruvida åtgärder i den af 1909 års Riksdag antydda riktning lämpligen kunde vidtagas. I alla de afgifna yttrandena framhölls emellertid, att en dylik förändring af bestämmelserna för det tillfälliga rekryteringsbidragets utgående skulle i hög grad försvåra rekryteringen äfven vid de truppförband, där befintliga vakanter under föregående rekryteringsperiod kunnat fyllas, samt att detta resultat till stor del berodde just på befintligheten af det tillfälliga bidraget.

Vid underdånig föredragning af ärendet den 18 september 1909 anslöt sig dåvarande departementschefen till den sålunda uttalade åsikten. Efter den nuvarande härorganisationens införande hade nämligen vid armén ännu icke på långt när samtliga volontärnummer kunnat besättas på tillfredsställande sätt, hvarförutom rekryteringsfrågan ansåges icke kunna vinna en tillfredsställande lösning, förrän andra därpå inverkan de spörsmål blifvit afgjorda, såsom t. ex. frågorna om beredande af civilanställning åt uttjänata militärer samt om fullständig befrielse från värnpliktsjänstgöring i fredstid för dem, som viss tid varit stamanställda o. s. v. Därtill komme, att, äfven om manskapsnumerären vid en del truppförband kunnat uppbringas till de i vederbörande stater angifna siffror, kvaliteten af det fast anställda manskapet ännu lämnade åtskilligt öfrigt att önska. Om rekryteringsbidraget för dessa truppförband skulle minskas, förmenade dåvarande departementschefen det vara högeligen att befara, att, äfven om numerären möjligen kunde hållas uppe, denna kvalitet blefve ytterligare försämrad, något som skulle vara synnerligen skadligt, alldenstund nästan samtliga rekryter vore afsedda att utbildas till underbefäl och således skulle närmast handhafva de värnpliktigas militära utbildning och uppfostran. Dåvarande departementschefen ansåg det därför icke tillrådligt att för det dåvarande ändra grunderna för rekryteringsbidragets utdelning.

Med gillande af hvad sålunda anförts medgaf Kungl. Maj:t i beslut sistnämnda dag, att för underlättande af manskapsrekryteringen till fyllande af 1910 års stater tillfälligt rekryteringsbidrag finge utgå i enlighet med de grunder, som funnes angifna i ofvannämnda nådiga bref den 6 september 1907.

Extra rekryteringsbidrag till fyllande af manskapsnumerären enligt 1911 års stater.

Den 1 februari 1910 hade antalet manskapsvakanser nedgått till 1,521 nummer. För att ytterligare nedbringa vakansernas antal medgaf Kungl. Maj:t genom särskilda nådiga bref den 4 februari 1910 förlängning till den 1 april 1910 af den eljest bestämda tiden för manskapsrekryteringen till fyllande af 1910 års stater vid vissa regementen.

Emedan rekryteringen, äfven om dessa medgifvanden icke kunde förväntas medföra någon afsevärd verkan på det sammanlagda antalet vakanser, befann sig i ett gynnsammare läge än under närmast föregående år, infordrades yttranden från samtliga arméfördelnings- och likställda chefer om behöfligheten af extra rekryteringsbidrag till fyllande af 1911 års stater. Enstämmigt uttalades härvid önskvärdheten af dylikt rekryteringsbidrag. Om detsamma ej utginge, befarades, att tillgången på rekryter blefve otillräcklig och att kvaliteten hos de sökande blefve sämre. Vidare framhölls angelägenheten af, att bidraget komme samtliga truppförband till godo, enär det skulle inverka synnerligen menligt, om det ena regementet skulle kunna erbjuda rekryterna större förmåner än det andra.

Till statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 4 april 1910 anförde dåvarande departementschefen bland annat, att de infordrade vakanssiffrorna gäfvade vid handen, att extra rekryteringsbidrag icke kunde undvaras vid *infanteriet*. De gynnsamma siffrorna för *specialvapnen* vore i viss mån resultat af rekryteringsbidraget. Det vore därför icke troligt, att rekryteringen kunde hålla sig vid samma numerär rekryteringsbidraget förutan. Om infanteriet skulle erhålla extra rekryteringsbidrag men icke specialvapnen, komme rekryteringssvårigheter säkerligen att uppstå för specialvapnen särskildt inom sjätte arméfördelningen. I alla händelser komme en dylik olikhet att inverka ofördelaktigt på rekryternas kvalitet. Det extra rekryteringsbidraget borde därför bibehållas vid samtliga truppslag, åtminstone intill dess andra åtgärder vidtagits för att förbättra rekryteringen, såsom lättnad i värnpliktsafseende för volontärer, bättre undervisning under volontärernas anställningstid samt civilanställning åt uttjänta volontärer.

I enlighet härmed aflät också Kungl. Maj:t proposition till 1910 års Riksdag om medgifvande att i likhet med föregående år från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar finge utbetalas ett extra rekryterings-

bidrag för underlättande af manskapsrekryteringen till fyllande af 1911 års stater. (Prop. nr 158.)

Under hänvisning till föregående uttalande i ämnet anmälde Riksdagen i skrifvelse den 1 juni 1910, att Riksdagen icke heller då ansett sig kunna vägra sitt bifall till Kungl. Maj:ts berörda framställning.

I anledning häraf föreskref Kungl. Maj:t den 10 juni 1910 att för underlättande af manskapsrekryteringen till fyllande af 1911 års stater tillfälligt rekryteringsbidrag finge utgå i enlighet med de grunder, som funnes angifna i ofvannämnda nådiga bref den 6 september 1907.

För att minska vakansernas antal i 1911 års stater hade Kungl. Maj:t genom särskilda nådiga beslut medgifvit, dels att rekryteringstiden finge utsträckas vid vissa regementen dels att vid vissa truppförband äfven finge antagas ynglingar, som ännu icke uppnått den föreskrifna åldern af 18 år men under år 1911 uppnådde denna ålder.

Extra rekryteringsbidrag till fyllande af manskapsnumerären enligt 1912 års stater.

Det oaktadt utgjorde vakansernas antal 1,908 den 1 februari 1911, och ansågs rekryteringen för fyllande af 1911 års stater hafva i såväl kvantitativt som kvalitativt afseende utfallit så illa, att extra rekryteringsbidrag var nödvändigt jämväl till fyllande af manskapsnumerären enligt 1912 års stater.

I enlighet med Kungl. Maj:ts därom aflåtna proposition (nr 197.) medgaf ock Riksdagen i skrifvelse den 24 maj 1911, att från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar finge utbetalas ett extra rekryteringsbidrag för underlättande af manskapsrekryteringen till fyllande af 1912 års stater; och i nådigt bref den 2 juni 1911 föreskref Kungl. Maj:t, att detta rekryteringsbidrag finge utgå i enlighet med de grunder, som funnes angifna i ofvannämnda nådiga bref den 6 september 1907.

Oaktadt Kungl. Maj:t för fyllande af manskapsnumerären enligt 1912 års stater i likhet med föregående år medgifvit, dels att rekryteringstiden finge utsträckas vid vissa regementen dels ock att vid vissa truppförband finge antagas äfven underåriga volontärer, hafva enligt inkomna rapporter antalet manskapsvakanser den 1 februari 1912 stigit till 2,748 för hela armén.

Utfallet af sista rekryteringen.

Detta är betydligt mera än åren 1909, 1910 och 1911. Fördelade på de olika vapnen utgöra vakanserna

vid infanteriet	2,378
» kavalleriet	59
» artilleriet	253
» ingenjörtrupperna	52 och
» trängen	6.

Ökningen i antalet vakanser är störst vid infanteriet, men förekommer sådan äfven vid specialvapnen med undantag af kavalleriet.

Departements-
chefen.

Utfallet af manskapsrekryteringen röner naturligtvis inverkan af samtliga de förmåner, som kunna erbjudas volontärerna. En sådan förmån är den vid 1911 års Riksdag medgifna befrielse från värnplikts-tjänstgöring för vissa förutvarande stamanställda. De finnas måhända, som väntat att verkningarna af berörda medgifvande skulle visat sig redan vid rekryteringen sistlidne års höst, men troligt är, att kunskapen om dess innebörd ännu icke blifvit spridd bland landets ungdom. För öfrigt torde vissa fluktuationer i arbetsmarknaden i icke ringa grad påverka utfallet af manskapsrekryteringen.

Då nu, enligt hvad ofvan visats, 1912 års stater förete flera vakanser än de tre senaste årens, synes det mig icke böra ifrågakomma att vidtaga någon åtgärd, som kan befaras försvåra volontäranskaffningen. Jag anser därför, att proposition bör aflåtas till Riksdagen angående anvisande af extra rekryteringsbidrag för år 1913 på samma sätt som under föregående år.

Då fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar lämna tillgång till sådant bidrag, får jag alltså hemställa, det Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen medgifva,

att i likhet med föregående år från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar må utbetalas ett extra rekryteringsbidrag för underlättande af manskapsrekryteringen till fyllande af nästkommande års stater.»

Till denna departementschefens, af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan tacktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna nådigt bifall; och skulle till Riksdagen aflåtas proposition af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erik von Horn.